

123. Tiistaina 26 päivänä lokakuuta 1993

kello 15.40

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi yhtiöveron hyvituksesta annetun lain muuttamisesta ja yhtiöveron hyvityksen käsittelystä veronsaajille verovuodelta 1992 tehtävissä tilityksissä 3546

Hallituksen esitys n:o 109
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41

2) Ehdotus laiksi tuloverolain 33 §:n muuttamisesta 3547

Hallituksen esitys n:o 160
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

3) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinolain 59 a ja 59 b §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 204
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

4) Ehdotus laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 183
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 23

5) Ehdotukset laeiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 5 §:n muuttamisesta 3548

S. Hallituksen esitys n:o 185
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 24

6) Ehdotukset laeiksi valtion eläkerahastosta annetun lain ja valtion liikelaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta ... 3550

Hallituksen esitys n:o 175
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 25

7) Ehdotus laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 173
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 26

8) Ehdotus työvoimapalvelulaiksi „

Hallituksen esitys n:o 102
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 7

9) Ehdotukset laeiksi työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain ja elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta 3553

Hallituksen esitys n:o 103
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 8

Ensimmäinen käsittely:	S.	S.
10) Ehdotus laiksi sotilasvammalain muuttamisesta	3553	19) Hallituksen esitys n:o 249 laeiksi työntekijäin eläkelain 12 §:n ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n muuttamisesta 3558
Hallituksen esitys n:o 169 Toivomusaloitteet n:ot 170 ja 193 Sosiaali- ja terveystieteiden mietintö n:o 27		20) Hallituksen esitys n:o 250 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta „
11) Ehdotukset laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi	„	21) Hallituksen esitys n:o 251 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta 3562
Hallituksen esitys n:o 117 Sosiaali- ja terveystieteiden mietintö n:o 28		22) Hallituksen esitys n:o 252 laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1994 perittävästä maksusta „
12) Ehdotus laiksi nuorista työntekijöistä	„	Puhetta johtaa puhemies Suominen.
Hallituksen esitys n:o 92 Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9		Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.
Esitellään:		Täysistunnon kuluessa ilmoitetaan ed. Kuitinen.
13) Hallituksen esitys n:o 242 laiksi kuntien valtionosuuslain 18 §:n muuttamisesta	„	Päiväjärjestyksessä olevat asiat:
14) Hallituksen esitys n:o 243 laiksi alkoholijuomaverosta	3556	1) Ehdotukset laeiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta ja yhtiöveron hyvityksen käsittelystä veronsaajille verovuodelta 1992 tehtävissä tilityksissä
15) Hallituksen esitys n:o 244 arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta	3557	Toinen käsittely Hallituksen esitys n:o 109 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41
16) Hallituksen esitys n:o 245 laiksi metsästyslain muuttamisesta	„	Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41. Ensinnäkin asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsitteilyyn.
17) Hallituksen esitys n:o 247 laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesti soveltamisesta vuonna 1994 sekä laiksi työntekijäin työeläkemaksun ja työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa	„	Yleiskeskustelua ei synny.
18) Hallituksen esitys n:o 248 laiksi kansaneläkelain säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain poikkeuksellisesti soveltamisesta vuonna 1994	3558	Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 5 ja 5 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1—5 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi tuloverolain 33 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 160
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 33 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinolain 59 a ja 59 b §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 204
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

59 a § hyväksytään keskustelutta.

59 b §

Keskustelu:

Ed. I i v a r i : Arvoisa puhemies! Ehdotan ensimmäisessä käsittelyssä pitämäni puheenvuoroon viitaten, että pykälä poistetaan.

Ed. L a h i k a i n e n : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Iivarin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Iivari ed. Lahikaisen kannattamana ehdottanut, että pykälä poistetaan.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Iivarin ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 33 ei-ääntä; poissa 94. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 183
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 23

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 23. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Hallitus ehdottaa maatalousyrittäjien eläkelakia muutettavaksi niin, että pakollisen eläkevakuutuksen edellytyksenä olevia viljelmän kokoon ja maatalousyrittäjien työtuloon liittyviä vähimmäisrajoja korotettaisiin. Kun nyt viljelmän vähimmäiskoko, joka edellyttää vakuutusta, on kaksi hehtaaria, niin se korotettaisiin viideksi hehtaariksi. Myös työtulon vähimmäisraja ehdotetaan korotettavaksi.

Kun hallitus ehdottaa, että pakollisen eläkevakuutuksen ulkopuolelle lainmuutoksen johdosta jäävät yrittäjät vakuutettaisiin ilman eri hake-

musta vapaaehtoisella vakuutuksella, niin olemme nyt antaneet tämän ilman vastalauseita men-
nä. Mutta erityisesti Lapin alueella esitystä on vastustettu. Siellä on pieniä viljelmiä, ja niitä on muuten tuolla Turun seudulla myös tavallista runsaammin.

On paljonkin tilanteita, joissa viljelijällä on päätoimi muualla ja sitä kautta eläketurvakin turvattu. Siinä mielessä tältä osin pakollisen vakuutuksen poistamista voi pitää perusteltuna. Mutta erityisen tärkeää on korostaa, niin kuin myös valiokunta mietinnössään tekee, että viljelijät ottaisivat vapaaehtoisen vakuutuksen. Tätä asiaa tulisi nyt varsin perusteellisesti selvittää. Kun laki tulee voimaan jo ensi vuoden alussa, niin aikaa ei ole kuin kaksi kuukautta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimi.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laeiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 185
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 24

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 24. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen : Herra puhemies! Tässä kohdin ehdotetaan vastaavia alarajojen korotuksia kuin edellä ja myöskin ns. ilmaisvakuutettujen poistamista lain piiristä. Ilmaisvakuutetut ovat yleensä nuoria perheenjäseniä, jotka osallistuvat maataloustyöhön. Kun yleensä työtapaturmat sattuvat henkilöille, joiden työkokemus on alle kaksi vuotta, eli aloitteleville työntekijöille, jotka eivät osaa varoa koneita ja laitteita ja muitakaan työssä vaanivia tapaturma-

vaaroja, niin tuntuu mielestäni kohtuuttomalta se, että nämä nuoret nyt jätettäisiin lain ulkopuolelle.

Tässä on tietysti sama mahdollisuus vapaaehtoiseen vakuuttamiseen kuin edellisen asian yhteydessä, mutta hallituskin arvioi, että valtaosa, jotka jäisivät vapaaehtoisen vakuutuksen piiriin, eivät sitä ottaisi. Nimenomaan nuorten suojelun kannalta vasemmistoliiton eduskuntaryhmä tulee tekemään yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdotuksen, että ns. ilmaisvakuutetut edelleen olisivat lain piirissä. Jotta he eivät olisi aivan ilman vakuutusmaksuja, niin vakuutusmaksuissa voitaisiin ottaa huomioon, että perheessä on sellaisia jäseniä, jotka ovat vakuutuksen piirissä mutta eivät maksa tätä maksua. Tapaturmavakuutusmaksuun voidaan tehdä sellainen korotus, että nämä tulevat lain piiriin.

Minun on hyvin vaikea ymmärtää, että nämä nuoret ja tietysti myöskin jonkin verran vanhempia henkilöitä nyt jätetään lain ulkopuolelle. Heille sattuu 850 tapaturmaa, joista osa on vakavia. Se voi viedä nuorelta kaikki tulevaisuuden mahdollisuudet käytännössä, kun niin vakava tapaturma sattuu, että esimerkiksi työelämään ei voi millään tavalla enää osallistua.

Ed. U. Anttila : Arvoisa puhemies! Siihen kysymykseen, joka liittyy nuorten asemaan, valiokunta kiinnitti kyllä mietinnössään huomiota ja tyydyn tuohon esitykseen. En ole vasemmistoliiton pykäläesityksen kannalla, koska siihen sisältyy myös esimerkiksi sellainen ristiriita, että hyvin pienillä tiloilla, joissa viljelijän ei tarvitsisi ottaa vakuutusta, tarvitsisi ottaa kuitenkin paljon vähemmän työskentelevälle ilmaisvakuutetulle pakollinen vakuutus. Näen kyllä tarkoituksenmukaiseksi sen, että tästä muutoksesta informoidaan perusteellisesti maatalousyrittäjiä, ja sen myötä ne ilmaisvakuutetut, jotka todella huomattavassa määrin tekevät töitä, tulevat vapaaehtoisen vakuutuksen piiriin.

Ed. P u i s t o : Arvoisa puhemies! En vastusta ed. Stenius-Kaukonen tekemää muutosta, päinvastoin. Mutta haluan tuoda tämän asian yhteydessä esiin sen, miten käsitellään maatalousyrittäjien eläkettä, tapaturmavakuutuksia ja vastaavia etuuksia. Toivoisin, että tässä salissa ja erityisesti hallituksen esityksissä olisi vastaavaa myötämielisyyttä yksityisyrittäjiä kohtaan, ettei tilanne olisi sen kaltainen kuin asiantuntijoiden lau-

sunnossa oli tämänkin lain käsittelyn yhteydessä, että maatalouspuolen asiantuntijat ilmoittivat, että eiväthän he ota esimerkkiä yksityisyrittäjistä ja heidän sosiaalisista eduistaan, kun ne ovat niin huonot. Tässä asiassa he samastuvat palkansaajiin, tarvittaessa taas yrittäjiin silloin, kun yrittäjänsikin nimissä voidaan saada jotain etuuksia. Toivon oikeudenmukaisuutta maatalousyrittäjien ja yksityisyrittäjien välillä.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Maatalouden sosiaalietuudet on yleensä sisällytetty maataloustuloratkaisuun eliikkä maataloustulossa on otettu huomioon, että tällaisia etuuksia annetaan, ja se on pienentänyt maataloustulopottia aivan vastaavalla tavalla kuin palkansaaajien sosiaaliset etuudet on yleensä kehitetty niin, että palkankorotuksista on tingitty ja niiden tilalle on saatu erilaisia sosiaalisia etuuksia. Mielestäni tämä on hyväksyttävä menettely myös maatalousyrittäjien osalta. Yrittäjien kohdalla näin ei ole, ja heillähän nämä alarajat ovat huomattavasti korkeammat. Mutta jos ruvetaan toteamaan, että yrittäjät sitten maksavat myöskin niistä saamista eduista, niin OK. Kannattaisi tämä muistuttaa.

Niin kuin totesin, tältä osin myöskin ns. ilmaisvakuutetut taikka heidän vanhempansa tai perheenjäsenensä ovat jo osansa maksaneet, koska maataloustuloratkaisussa se on otettu huomioon. Mutta siitä huolimatta, jos teiltä nyt jäi, ed. Anttila ja muut, huomaamatta, esitimme jo valiokunnassa ja nimenomaan tässä, että vakuutusmaksua voidaan korottaa ja tulee korottaa, niin että tällaisista vapaamatkustusta ei ole. Mutta kaikkein suurin huoli mielestäni pitäisi olla juuri nuorista ihmisistä, niin tässä asiassa kuin muutenkin, heidän tulevaisuudestaan, pitäisi puhua siitä, miten he voisivat saada tehtyä työtä. Tämä on yksi osa. Tämä koskee pientä mutta tärkeää ryhmää.

Ed. Puisto: Herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukoselle siitä, kuka maksaa: Ei pidä unohtaa, että erittäin tuntevan osan maatalouspuolen sosiaalietuuksista maksaa valtio. Ne ovat budjetissa sisällä, mm. maatalousyrittäjien eläketurvaan pari miljardia markkaa. Yksityisyrittäjille oli 550 miljoonaa markkaa, mutta se voitiin vetää yli, kun se on niin vähän, ettei sillä ollut merkitystä, joten tämä siitä maksamisesta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

3 § hyväksytään keskustelutta.

Esitellään 6 §.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että kumottavaksi ehdotetun 4 §:n tilalle hyväksyttäisiin seuraava 4 §: "Tämä laki koskee myös sellaista työvahinkoa, joka sattuu henkilölle, joka tekee maatalousyrittäjätyötä perheyhtymisen jäsenenä."

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukonen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että lakiin hyväksyttäisiin vastalauseen mukainen 4 §.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Stenius-Kaukonen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 19 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 95. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

6 § hyväksytään.

7, 12 ja 21 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta toisen lakiehdotuksen 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhetta ryhtyy johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

6) Ehdotukset laeiksi valtion eläkerahastosta annetun lain ja valtion liikelaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 175
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 25

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 25. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—7, 7 a ja 7 b §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 25 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 173
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 26

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 26. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 6, 6 b ja 6 c §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus työvoimapalvelulaiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 102
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 7

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Lindroos: Arvoisa puhemies! Vaikka katsotaankin, että työvoimapalvelulaki on tarpeellinen yleislaki, niin on siinä mielestäni varsin huonojakin yksittäisiä kohtia, jopa heikkouksia. Siinä kootaan nyt hajallaan olevia lakeja yhteen. Työvoimapalvelulaki korvaa työnvälityslain, ammatinvalinnanohjauslain sekä invalidien työnvälityksen järjestämisestä annetun lain.

Jo valiokuntakäsittelyssä syntyi erimielisyyttä lain muutamasta yksittäisestä kohdasta, erityisesti kolmesta tällaisesta kohdasta. Vaikka erot äkkiä näyttävätkin pieniltä ja voivat sitä loppujen lopuksi ollakin, on niissä periaatteellisia näkemuseroja taustalla, omasta mielestäni aika suuriakin näkemuseroja.

Lakiehdotuksessa lähdetään siitä, että henkilöasiakkaalle peruspalvelut ovat edelleen ilmaisia. Lain 16 § ilmaisee asian kuitenkin varsin väljästi, mistä syystä osa valiokunnasta pelkäsi ja pelkää edelleen, että maksullisuus vähitellen leviää. Työnantajan vaatimat soveltuvuustestit ovat tästä eräänä esimerkkinä. Ellei niitä pykälissä nimenomaan säädetä maksuttomiksi, siirtyvät soveltuvuustestit työnhakijan maksettaviksi. Muun muassa tästä asiasta valiokunta mietintöä tehdessään äänesti. Äänestystulos oli varsin selvä: hallituksen ehdotus 9 ääntä, tehty muutosehdotus 8 ääntä muistini varaisesti.

Toinen epäselvästi ja riittämättömästi säännelty asia on valvonta. Osa valiokunnasta katsoi, että koska yksityiselle työnvälitykselle avataan ovia, olisi valvontaa toisaalta lisättävä. Tästähän myös asian ensimmäisessä käsittelyssä käytettiin salissa useampiakin puheenvuoroja. 22 §:n valvonta koskee vain työvoimapalveluiden maksu-kieltojen noudattamista, kun osa valiokunnasta katsoi, että tulisi valvoa myös työnvälityksen puolueettomuutta ja tasapuolisuutta ja vaitiolovelvollisuuden noudattamista. Tämä oli myös yksityiskohta, josta pykäläkohtaisessa käsittelyssä valiokunnassa äänestettiin edelleen samalla 8—9 lopputuloksella.

Kolmas ristiriita koski salassapitoa. Koska työvoimahallinto tarvitsee työssään myös arkaluontoista tietoa, edelleen sama osa valiokunnasta halusi varmistaa, etteivät tiedot joudu väärin

käsiin. Tiedon saisi ilmaista vain viranomaiselle, joka toimii virkavastuulla ja on toimessaan vai- olovelvollinen. Myös tämä kohta oli äänestyksen alla valiokunnassa.

Kaikesta tästä edellä johtuvasta liittyy valio- kunnan mietintöön vastalause, ja yksityiskohtai- sessa käsittelyssä tullaankin salissa tekemään py- käläkohtaisia muutosehdotuksia.

Ed. Kuittinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. J. R o o s : Arvoisa rouva puhemies! Voin todella yhtyä valiokunnan puheenjohtajan esittä- miin ajatuksiin, joita hän toi esille. Ennen kaik- kea itse haluan korostaa tätä seikkaa tässä asi- asa, että minun mielestäni on kohtuutonta, että työntekijä voitaisiin velvoittaa soveltuvuustestei- hin omalla kustannuksellaan, siis että työnantaja voisi edellyttää tätä. Siksi mielestäni on hyvin perusteltua, että tähän asiaan suhtaudutaan kiel- teisesti, kuten vastalauseessakin on mainittu.

Sama koskee salassapitovelvollisuutta, koska saattaa olla semmoisia asioita, joita ihminen ei haluaisi antaa yksinkertaisesti minnekään julki- suuteen. Sen vuoksi me olemme tehneet tähänkin kohtaan muutosesityksen.

Arvoisa puhemies! Koska valiokunnan pu- heenjohtaja käsitteli asiaa hyvin tarkasti, niin tu- len yksityiskohtaisessa käsittelyssä tekemään py- kälämuutosesityksen.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Tämä esi- tyshän osaltaan perustuu siihen, että Suomi on irtisanonut Kansainvälisen työjärjestön työnväli- tystä koskevan yleissopimuksen. Siitä pyrittiin kirjallisella kysymyksellä saamaan taustoja sel- ville ja hallituksen vastaus oli se, että tasavallan presidentti irtisanoi sopimuksen. Minusta tällai- nen vastaus on hallituksen arvovallalle sopima- ton. Kyllä aloitteen teki työministeriö ja sen taus- talla ja sen suosiossa tällä hetkellä olevat tahot, mikä näkyy koko esityksen linjasta, ja sen vuoksi tuohon vastalauseeseen olen myös yhtynyt. Olen ennen kaikkea huolissani siitä, että kun nyt tulee mahdolliseksi maksullinen työnvälitys, niin työn- antajat tavalla tai toisella pyrkivät vyöryttämään nuo kustannukset työnhakijoiden maksettavak- si, vaikka esityksen lähtökohta on selvä, että työnhakijalle työnvälityksen täytyy jatkossakin olla maksutonta. Tulen kannattamaan ed. Roo- sin tekemiä muutosehdotuksia yksityiskohtaises- sa käsittelyssä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta-ryhtyy lakiehdotuksen yksityis- kohtaiseen käsittelyyn.

1—5 §, 1 luvun otsikko, 6—10 §, 2 luvun otsik- ko, 11—14 §, 3 luvun otsikko ja 15 § hyväksytään keskustelutta.

16 §

Keskustelu:

Ed. J. R o o s : Arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen mukaisen muutosehdotuksen, joka pitää sisällään sen, että työllistymiseen suoranai- sesti tähtäävistä työnvälityspalveluista ja työnan- tajan edellyttämistä soveltuvuustesteistä ei saa periä henkilöasiakkailta maksua.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. J. Roosin ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Keskustelussa on ed. J. Roos ed. Nikulan kannat- tamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. J. Roosin ehdotus ”ei”.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 54 jaa- ja 55 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 89. (Ään. 3)

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. H u r s k a i n e n : Arvoisa puhemies! Pai- noin kiireessä vahingossa ed. Savolaisen äänes- tysnappia.

Ed. Z y s k o w i c z : Arvoisa puhemies! Kun ed. Hurskainen on ilmeisesti erehdyksessä ja va- hingossa painanut kahta äänestysnappia ja kun äänestystulos ratkesi vain yhden äänen erolla, voidaan arvioida, että tällä erehdyksellä on ollut merkitystä äänestystulokseen, ja siksi äänestys pitäisi vähintäänkin uusia.

Ed. Hurskainen: Arvoisa puhemies! Asiani koski samaa, mitä ed. Zyskowicz kertoi jo.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun ed. Hurskainen on ilmoittanut painaneensa kahta äänestyspainiketta, äänestys uusitaan koneäänestyksenä.

Mietintö ”jaa”, ed. J. Roosin ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 57 jaa- ja 54 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 87. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! En pidä puhemiehen menettelyä oikeana tässä äänestyksessä, koska tämä voi johtaa siihen, että aina voidaan uusia äänestys, jos tulee väärä äänestystulos.

Kun tiedettiin, että ed. Hurskainen painoi kahta nappia, olisi pitänyt vähentää 1 ja tulos olisi ollut 54—54, jolloin olisi pitänyt suorittaa lippuäänestys. (Ed. Zyskowicz: Mistä te tiedätte, mitä ed. Savolainen olisi äänestänyt?) — En minä tiedä sitä, mutta sen vuoksi se olisi pitänyt vähentää, koska hän ei ole paikalla. Tämä on tärkeää, ei ehkä niinkään tässä asiassa mutta muissa asioissa ja samaten valiokuntatyöskentelyä ajatellen, koska usein siellä kesken äänestyksen joku tulee paikalle eikä näitä äänestyksiä voi uusia.

4 luvun otsikko, 17 ja 18 §, 5 luvun otsikko ja 19 § hyväksytään keskustelutta.

20 §

Keskustelu:

Ed. J. Roos: Arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen mukaisen muutosehdotuksen salassapitovelvollisuuteen.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. J. Roosin ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. J. Roos ed. Nikulan kannat-

tamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. J. Roosin ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 59 jaa- ja 54 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 85. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

6 luvun otsikko ja 21 § hyväksytään keskustelutta.

22 §

Keskustelu:

Ed. J. Roos: Arvoisa rouva puhemies! Teen vastalauseen mukaisen muutosehdotuksen 22 §:ään, joka koskee valvontaa.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. J. Roosin ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. J. Roos ed. Nikulan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. J. Roosin ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 59 jaa- ja 54 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 85. (Ään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

23 ja 24 §, 7 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotukset laeiksi työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain ja elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 103
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 8

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 21 a, 25 ja 26 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi sotilasvammalain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 169
Toivomusaloitteet n:ot 170 ja 193
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotukset laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 117
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi nuorista työntekijöistä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 92
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Hallituksen esitys n:o 242 laiksi kuntien valtionosuuslain 18 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies:
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Lehtinen: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys 242 eduskunnalle laiksi kuntien valtionosuuslain 18 §:n muuttamisesta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan kuntien valtionosuuslakia täydennettäväksi siten, että sisäasiainministeriö voi myöntäessään kunnille harkinnanvaraista avustusta asettaa sen käytölle tarpeellisiksi katsomiaan ehtoja.

Haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että muutosehdotus, joka 18 §:ään on tehty, on varsin avoin. Toivoin, että hallintovaliokunnassa tarkasteltaisiin asiaa hyvin perusteellisesti, kuunneltaisiin eri tahoja ja mietittäisiin myös sitä, mihin mahdollisesti pykälän käyttö saattaa pahimmillaan ja luvaimmillaan johtaa.

Kyseisessä 18 §:ssä on ilmaistu avustuksen tavoitteet, mutta haluan erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että pykälässä ei ole määritelty avustuksen antamisen edellytyksiä. Ajan mitaan näin avoimesta pykälästä saattaa tulla todellinen vuotokohta, todellinen rinnakkainen valtionosuusjärjestelmä riippuen siitä, kuinka

paljon rahaa kyseiselle toiminnolle ja kyseisen pykälän käytölle annetaan. Mielestäni täytyy kysyä, palvelisiko tällaisen toisen järjestelmän luominen valtionosuusuudistuksen tavoitteita ja tarkoitusta. Ne on ilmaistu jo aikoinaan valtionosuuslainsäädännössä, ja mielestäni tämä ei nyt ainakaan suoralta kädeltä, suoralta luke-malta vastaa varsinaisen valtio-osuuslainsäädännön tavoitteistoa.

Todennäköisesti tästä pykälästä tulee myös uusi epäoikeudenmukaisuus Etelä-Suomen kun-nille. Esimerkiksi Uudenmaan kunnat, varsinkin isot kaupungit ovat joutuneet jo tähän mennessä lähtemään siitä, että niiden on pakko hoi-taa itse taloutensa hyvin. Ei pääkaupunkiseu-dulla ole koskaan voitu kuvitella, että valtio tu-lisi rahoinensa apuun pelastamaan kuntia, mi-käli ne hoitavat holtittomasti talouttansa, teke-vät ylisuuria investointeja tai ottavat ylimääri-siä riskejä. Kuitenkin nyt juuri sellaisille kau-pungeille ja kunnille, jotka ovat talouttansa huonosti hoitaneet, luodaan tietynlainen pelas-tusjärjestelmä.

Jotta ei syntyisi väärinkäsityksiä, en halua kiistää sitä, etteivätkö jotkin kunnat varmasti olisi tällaisen pykälän tarpeessa, mutta tämä py-kälä tulisi kuitenkin säätää korostetun tiukkana ja erityisesti harkitta sitä, että tämä pykälä olisi ainakin määräaikainen. Eihän meidän ole tar-koitus kuitenkaan tehdä sellaistaakaan järjestel-mää, jossa kunnat voivat aina luottaa, että kun vene rupeaa uppoamaan ja kunnan luottamus-henkilöt ovat huonosti hoitaneet asiansa, meillä on jokin varajärjestelmä pelastamaan heitä. Käytännössähän tämä tarkoittaa sitä, että ne kunnat, joiden asukkaiden valitsemat luotta-mushenkilöt ovat hoitaneet talouttansa hyvin, maksavat myös huonosti hoidettujen kuntien taloutta. Minä peräänkuulutan todellista vas-tuuta näiden järjestelmien luomisessa ja vastuuta siitä, että kunnat todella itse hoitavat asioi-tansa.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Vaikka ed. Lehtisen kanssa voisi joiltakin muilta osin olla yhtä mieltä Etelä-Suomen kuntien kohtelusta, en nyt kuitenkaan tämän laajuisesti yhtyisi hänen näkemykseensä, koska eihän tämä muuta jakoperusteita millään tavalla, miten harkinnanvaraisia avustuksia voidaan myöntää, ainoastaan siltä osin, että nyt voidaan valtioneuvoston toimesta asettaa ehtoja. Siinä mielessä tietysti lakiesityk-sen perustelut ovat vähän hurskastelevat, kun todetaan, että ehtojen tarkoituksena ei olisi ra-

joittaa kuntien päätöksentekovaihtoehtoja vaan tukea kunnan omia toimenpiteitä taloutensa ter-vehdyttämiseksi. No toki, jos kerran joitakin eh-toja asetetaan, ainahan ne ovat rajoituksia, eli tältä osin todellakin voidaan puhua hurskastelus-ta.

Mitä yleisesti tulee siihen, onko meidän val-tionosuuksiemme jakautuminen kaikin osin ol-lenkaan järkevää, niin kun esimerkiksi aikoinaan on säädetty harkinnanvaraiset avustukset, sitten on kompensoitu tuloja esimerkiksi voimalaitos-ten sijaintikunnille, kun on poistettu liiketulon harkintaverotus, tätä kautta. Mutta esimerkiksi Helsinki, joka on menettänyt silloin, kun harkin-taverotus on kunnalta poistettu liikeyrityksien osalta, yli miljardin markan verotulot, ei toki ole saanut minkäänlaista kompensatiota tai hyvi-tystä tältä osin valtiolta.

Kaiken kaikkiaan tuntuu, että jotkin asiat ja jotkin kunnat ovat päässeet osallisiksi harkin-nanvaraisista avustuksista ja toiset, jotka kieltä-mättä, jos eivät aivan heti olisi tarvinneet niitä, niin nyt tarvitsisivat, jäävät täysin ulkopuolelle. Ed. Lehtinen, ei tämä Etelä-Suomen kuntia mil-tään osin erityisesti rankaise.

Ed. L i i k k a n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Lehtiselle toteaisin vain sen verran, että aivan varmasti hallintovaliokunnassa tullaan kuule-maan eri asiantuntijoita ja paneutumaan asiaan. Ed. Lehtisellä on hiukan väärä käsitys todella. Ei mistään uudesta mullistavasta asiasta ole kysy-mys, vaan niiden kuntien, jotka saavat harkin-nanvaraista avustusta, todella täytyy täyttää tiet-tyjä kriteerejä, ei tähän porukkaan ole kovin helppo päästä.

Itse olen omassa kunnassani Luumäellä yrittä-nyt tätä moneen kertaan, eikä missään nimessä ole mahdollisuuksia päästä harkinnanvaraisuuden joukkoon. Minusta ei kannata tässä yhtey-dessä Helsinkiä ja Etelä-Suomea sekä toisaalta Pohjois-Suomea millään tavalla panna vastak-kainasetteluun.

Minä en yleensä tykkää siitä, että laitetaan tällaisia ehtoja kunnille, koska me olemme päin-vastoin niitä purkamassa. Me elämme niin eri-tyistä aikaa ja niin erityisolosuhteissa, jopa Etelä-Suomessa on erittäin kriittisiä kuntia, että näin ollen minusta tällaiset harkinnanvaraiset avus-tukset voisivat olla käytettävissä niille kunnille, jotka niitä tarvitsevat. Uskon ja toivon myös, että jatkossa päästään tällaisista kunnille asetetuista ehdoista. Mutta ehkä tässä tilanteessa on hyvä jonkin aikaa tehdä ehtoja.

Ed. K o r v a : Arvoisa puhemies! Jäin hieman pohdiskelemaan ed. Lehtisen puheenvuoroa, kun hänen puheenvuoronsa perustelut olivat sellaiset, joilla nimenomaan tätä lain muutosta esitetään. Tässähän vanhaan harkinnanvaraiseen valtionosuusjärjestelmään ollaan tuomassa juuri niitä elementtejä, mitä ed. Lehtinen kaipasi, eli sitä, että harkinnanvaraisenkin valtionosuuden pitäisi olla sellaista, että se vähintään korostaa kuntien hyvää taloudenhoitoa, ja että tällä muutoksella varmistetaan se, että sisäasiainministeriö voi avustusta myöntäessään panna sellaisia ehtoja, että tällainen holtiton taloudenpito ei johda automaattisesti harkinnanvaraisen valtionavustuksen saantiin. Tällaisia kuntia on todella niin pohjoisessa, etelässä kuin Väli-Suomessakin, joten tätä lakia tietyissä tapauksissa tulevat ilmeisesti valitettavasti siellä täällä olevat kunnat tarvitsemaan vuorollaan, mutta sillä perusteella, että lopetetaan holtittoman taloudenpidon tukeminen. Siinä mielessähän tämä on juuri sitä, mitä ed. Lehtinenkin puheenvuoronsa muussa osassa vaati.

Ed. L e h t i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Puutun vain lyhyesti muutamiin kohtiin.

Ensinnäkin ed. Liikkasen puheenvuorosta toteen, että olen ilahtunut, että keskustassakin on havaittu, että harkinnanvaraista avustusta tarvitsevia kuntia on myös Etelä-Suomessa. Mielenkiintoista on ollut vain se, että tähän mennessä harkinnanvaraisia avustuksia ei Uudenmaan kunnille ole tullut, vaikka ne ovat niitä hakeneet ja niitä olisi ollutkin avun tarpeessa.

Mielestäni ed. Outi Ojala perusteli juuri tätä, että jakoperusteet eivät ole muuttuneet. Mutta itse asiassa, mitä enemmän on harkinnanvaraisuuksia, sitä enemmän lopputulos kuitenkin poikkeaa alun perin valtionosuusjärjestelmässä tarkoitetusta ja jakoperusteissa ilmaistusta tavoitteesta. Silloin mielestäni se ilmaisee sen, että koko valtionosuusjärjestelmä tulisi uusia ja asettaa kunnat muuttuneiden olosuhteiden uudelleenarvioinnin jälkeen samalle viivalle ja arvioida valtionosuusuudistukseen sen jälkeen tulleiden poikkeusten vaikutus, jolloin päästäisiin siitä, että joka kerta, kun tehdään uusi kunnan tuloihin vaikuttava uudistus, tehdään aina uusi harkinnanvarainen muutos. Minä en ainakaan usko, että eduskunnan tarkoituksenaakaan on antaa sellaista väljyyttä, että aina, kun tosiaan tulee muutos ja ongelmia jakoperusteiden kanssa, säädetään uusi poikkeus toisen poikkeuksen perään. Tämä on kyllä hyvin periaatteellinen kysymys, ja

varmasti tulee myös problematiikka korostumaan siinä vaiheessa, kun esimerkiksi arvonlisäveroa säädetään.

Sitten haluan kiinnittää huomiota siihen, että tässä pykälässä ainoastaan sanotaan, että sisäasiainministeriö voi asettaa avustuksen myöntämiselle ja käytölle kunnan talouden tervehdyttämistä koskevia ehtoja. Tässä ei ole sanottu, min-käläisessä kunnossa kunnan talouden on oltava, mitkä ovat ne mittarit, joilla kunnan talouden huonoutta mitataan, eikä tässä ole myöskään sanottu, että kyseisiä ehtoja on välttämättä asetettava.

Ed. M ä k i p ä ä : Arvoisa puhemies! Haluaisin ystävyydellä pyytää ed. Korvalta, että hän mainitsisi muutaman kunnan, joissa rahaa on käytetty holtittomasti. Ainakin me, itse olen Pohjois-Satakunnasta tai nykyään Pohjois-Hämeestä, olemme saaneet harkinnanvaraisia avustuksia, eikä tämä ole johtunut siitä, että kunta ja kunnan päättäjät olisivat toimineet holtittomasti. Harkinnanvaraisia rahojahan on myönnetty yleensä vanhusväestöisille kunnille, jotka yleensä ovat köyhiä, verokertymät ovat pieniä ja työttömyysaste lisänä.

Tämä lakiesitys entisestään lisää byrokratiaa. Mikä ihmeen viisas se sisäasiainministeriö on, jolle kunnan pitäisi lähettää tervehdyttämisohjelma ja sisäasiainministeriö sitten näiden papereiden mukaan myöntäisi harkinnanvaraista avustusta! Täällä sanotaan, että sisäasiainministeriö voisi sitten ojentaa, että käyttäkääpäs kunnat harkinnanvaraisia avustuksia esimerkiksi lainojen hoitamiseen. Uskon, että kunnan päättäjät ovat tänä päivänä paljon viisaampia kuin sisäasiainministeriö tai lääninhallitukset.

Ed. L a a k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Olen pitkälti samaa mieltä kuin ed. Korva siitä, että tarvitaan jonkinlaisia ehtoja esimerkiksi tähän harkinnanvaraiseen avustukseen, koska mielestäni on paikallaan, että valtion toimenpiteetkin lisäävät kuntien halua hoitaa talouttaan hyvin. Hiljattain tein kirjallisen kysymyksen ihan samasta aiheesta. Tosin ministeri Pekkarinen ei paljonkaan luvannut vastauksessaan sen suuntaisia toimenpiteitä, mutta näköjään tämä hallituksen esitys on aika pitkälti kirjallisen kysymyksen suuntainen.

Ed. L i i k k a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Lehtiselle vielä sen verran, että kun kuuntelin hänen vastauspuheenvuoroaan, niin tuntuu ihan

selvästi, että hänellä ei ole kunnallishallinnosta kokemusta Helsingin seudun ulkopuolelta. Meidän eteläsuomalaisien, joihin itsekin katson kuuluvani, ei todella menneinä vuosina kannattanut tällaisia harkinnanvaraisia avustuksia edes haakea. Meillä oli kaikki edellytykset ja olosuhteet. Se riippui itsestämme, miten me hoidimme näitä asioita. Mutta kun olen myös työskennellyt Pohjois-Suomessa tai Keski-Suomessa, niin olosuhteet siellä ovat aivan erilaiset kuin meillä täällä etelässä.

Vielä toistan, että kysymys tässä ei ole mistään mullistuksesta, mutta Etelä-Suomessa myös tällä hetkellä on hätää. Kunnat tarvitsevat tätä todennäköisesti jatkossa entistä enemmän. Se mahdollistaa sen, mikä minusta on hyvä, niin kuin ed. Korva peräänkuulutti, että järkevää kunnallistalouden hoitoa palkitaan. Tällä siihen saadaan puhtia. Tämä on ihan hyvä, kannatettava esitys.

Ed. K o r v a : Arvoisa puhemies! Voisin tietysti ed. Mäkipäälle ja muillekin nimetäkin sellaisia kuntia, joissa selvästi holtittomasti on hoidettu taloutta. Jopa Uudeltamaalta näitä voidaan nimetä.

Mutta tässä ei olekaan erityisesti kysymys, miten nykyinen harkinnanvarainen valtionavustus käytetään. Sen osuushan on kaikista valtionavustuksista, laskennallisesta avustuksesta ja valtionosuudesta, hyvin pieni. Mutta tässä taustana on se, että kun nyt on selvitetty kuntatalouden tilaa ja yksittäisten kuntien tilaa ja niiden kehitysnäkymiä ja voidaan sanoa, että 150—180 kuntaa, suurin piirtein sellainen määrä kuntia, on luettavissa hyvin suurten riskien kunniksi, ns. kriisikuntien joukkoon, tästä joukosta tulee lähivuosina varmasti myös harkinnanvaraisen valtionavustuksen hakijoiksi kuntia, joitten asioita tavalla tai toisella täytyy pitemmällä tähtäimellä valtionavustuksellakin ratkaista. Ne ovat jo tähän mennessä syntyneitä ongelmia, ja niiden osalta on turha ihmetellä, miksi niihin on päädytty.

Siinä mielessä tämän tyyppinen lain tarkennus, jolla mahdollistetaan se, että silloin, jos kunta on ajautunut ylitsepääsemättömiin ongelmiin, annetaan tietty harkinnanvarainen lisäavustus, mutta tietyillä ehdoilla, jotta kuntatalous paranee, on paikallaan. Ei tämä ole sen kummempia asiaa.

Ed. L e h t i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti ed. Liikkaselle. Ed. Liikkanen totesi, että täällä etelässä oli kaikki mahdollisuudet hoi-

taa kuntataloutta aikaisempina vuosina. Minäpä kyllä totean, että meillä Uudellamaalla on erittäin erikokoisia ja taustaltansa hyvin erilaisia kuntia ja niiden joukossa oli myös näitä avun tarvitsijoita erityisesti itäisen ja läntisen Uudenmaan pienissä kunnissa. Heidän tarpeitansa ei tullut silloinkaan huomioitua, joten minun on kyllä vaikea uskoa, että käytäntö muuttuisi tältä osin.

Jos nähdään, että joku kunta on aivan erityisissä vaikeuksissa tai jonkun rakenteen omaavat kunnat, niin eikö ole oikeampaa se, että muutetaan jakoperusteita tai luodaan vaikka yksi valtionosuusluokka lisää ja tällä tavalla korjataan koko tätä järjestelmää, kuin se, että me ministeriöille delegoimme eduskunnan valtaa tällä tavalla pikkujäsen?

Jos todetaan, että tämä ei ole mikään mullistus, no, joku kuuluisa on sanonut, että ei olekaan tärkeitä se, mikä on välttämättä päämäärä, vaan se, että liikettä tapahtuu oikeaan suuntaan. Nyt tähän valtionosuusjärjestelmään on koko ajan luotu pieniä ja pieniä vuotokohtia ja poikkeuksia. Se ei ole oikein, ja ajan mittaan se tulee johtamaan huomattavan suuriin muutoksiin. Kyllä näitä asioita pitäisi tarkastella hieman pidemmälläkin aikajänteellä kuin sillä, että tehdään kerta kerralta aina tällaisia erityisiä päätöksiä.

Aivan kuten ed. Mäkipää, en minäkään ymmärrä sitä, mikä ihmeen viisaus siellä sisäministeriössä on sieltä erityisesti ruveta tarkastelemaan tätä asiaa, kun on ollut samalla tarkoituksena, että kunnilla on vapaammat kädet itse päättää toiminnoistansa.

Lisäksi haluaisin todeta, että itse toivoisin, että kriisi johtaisi myös rakenteellisiin muutoksiin, että pieniä kuntia yhdistettäisiin taloudellisesti toimivimmiksi suuremmiksi yksiköiksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

14) Hallituksen esitys n:o 243 laiksi alkoholijuomaverosta

valtiovarainvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

15) Hallituksen esitys n:o 244 arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta

16) Hallituksen esitys n:o 245 laiksi metsästyslain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: (Ed. Laine: Keitä nyt ammutaan, hallitusta vai eläimiä?) Arvoisa puhemies! Ed. Laineelle: Minä olen yrittänyt olla ihmisiä ampumatta enkä näitä hallituksiakaan ole viitsinyt ampua, vaikka joskus vähän ehkä olisi tarvetta ollutkin.

Arvoisa puhemies! Varsinaiseen asiaan. Metsästyslakihan tuotti täällä melko paljon tuskaa eduskuntakäsittelyn aikana. Reilut parikymmentä pykälää jouduttiin rukkaamaan uudestaan, ja se oli aikamoinen työ. Lienee ennätys ainakin tämän eduskunnan aikana suhteessa pykälien kokonaismäärään, mitä rukattiin. Ei ihme, että siinä operaatiossa sattuu lipsahduksia. No, niitä ei tapahtunut monta, mutta sattui yksi tällöinen merkittävä lipsahdus.

Se oli se, että kun 35 §:n 3 momenttiin meidän piti kirjoittaman, että ase en kuljettaminen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa on kielletty, niin se lipsahti muotoon: "ase en kuljettaminen moottoriajoneuvolla maastossa on kielletty". Tällä tavalla sitten nämä mönkijät ja kaikki muut moottorikelkat tulivat laillisiksi välineiksi. Nyt kun metsästyslaki on voimassa, tätä on jo ehditty käyttää. Tuolla Itä-Lapissa on lunta jo puolisen metriä ja kunnolliset moottorikelkkakelit ja homma on käynnissä eliikka asetta on kuljetettu laillisesti tällä hetkellä.

Nyt sitten, aivan oikein, hallitus on esittänyt muutosta tähän, mutta muutos on ihan käsittämätön, miten tämä nyt tällaiseksi voi muuttua. Ensinnäkin "ase" on muuttunut "metsästysaseeksi", siis toisin sanoen kaikki tarkkuusaseet ja muut, joilla aivan erikoisen tehokasta se metsästäminen on, ovat sallittuja kuljetettavia. Lisäksi vielä on esitetty, että autolla saa lähteä

kuljettamaan asetta maastossa aivan vapaasti. Tämä tekstihän kuuluu nyt: "Metsästysasetta saa maastoajoneuvolla tai siihen verrattavalla kulkuneuvolla kuljettaa yleisen tai yksityisen tien ulkopuolella ainoastaan sellainen virantoimituksessa oleva henkilö, jolle ase en mukanaolo on tarpeen." Eliikka tällainen jippaskonsti on tehty yhdistämällä useampia virkkeitä toisiin ja sitten sallittu mm. autolla maastossa vapaasti liikkuminen ase mukana. Tätä perustellaan perusteluissa seuraavalla tavalla: "Ase en kuljettamisella moottoriajoneuvossa, vaikka se ajettaisiin tien ulkopuolelle muulta liikenteeltä syrjään, ei ole merkitystä."

Arvoisa puhemies! En minä saata kerta kaikkiaan ymmärtää tämän laatuista ajattelua. Tämähän merkitsee sitä, että metsästys motorisoituu, sen moraali ja etiikka tuhoutuvat kerta kaikkiaan tällä hommalla. Nyt on sillä tavalla, että kun korjataan, niin nyt sitten korjataan taas. Nyt eduskunta korjaa hyvin suuren osan siitä, mitä muutettavaksi ehdotetaan. En voi kuvitella, että eduskunta hyväksyisi tällaiseen menettelyyn siirtymisen. Toivon, että hallituspuolueiden puolella ollaan aivan täsmälleen samaa mieltä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

17) Hallituksen esitys n:o 247 laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1994 sekä laiksi työntekijäin työeläkemaksun ja työttömyysvakuutusmaksun huomioinnin ottamisesta eräissä päivärahoissa

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. Laine: Rouva puhemies! Vaikka ed. Pulliainen äsken hyvin perusteellisesti arvosteli hallituksen esitystä, niin nyt nimenomaan päiväjärjestyksessä olevat seuraavat asiat antavat aivan erityisen aiheen kiinnittää huomiota siihen, millä tavalla hallitus leikkaa eläkeläisten, sairaiden ja vastaavien ihmisryhmien etuja.

Jotta voisi oikein arvioida tätä hallituksen esitystä indeksikorotusten maksamatta jättämisestä, niin kiinnitän huomiota mm. siihen, että eläkeläisille ollaan nyt jo muilla päätöksillä asettamassa 4 pennin ylimääräinen sosiaaliturvamaksu. Omavastuuosuuksia korotetaan mm. niillä esityksillä, jotka ovat myöhemmin esillä. Sairausvakuutusetuksia muutoinkin heikennetään. Kiinteistöverolla lisätään asumiskustannuksia. Jos arvonlisävero joskus ensi vuonna astuu voimaan, se tulee olemaan erittäin haitallinen eläkeläisten ja muiden vähätuloisten kannalta, koska palvelut tulevat arvonlisäveron piiriin.

Nyt esillä olevalla hallituksen esityksellä työeläkkeistä leikataan ensi vuonna 1,5 miljardia siten, että ei makseta indeksikorotusta, ja edelleen puolisen miljardia jättämällä indeksikorotus suorittamatta päivärahoihin. Seuraavan asian kohdalla kansaneläkeläisissä indeksikorotuksia jätetään maksamatta muistamani mukaan nyt noin puolen miljardin markan verran ja myös eräiden muiden etuuksien osalta, jotka liittyvät kansaneläkelakeihin.

Rouva puhemies! Nämä esitykset ovat sellaisia, ettei niitä missään tapauksessa voi hyväksyä. Tämä oli evästys nyt eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Ed. Stenius - Kaukonen: Arvoisa puhemies! Aivan ed. Laineen tavoin haluan todeta, että missään tapauksessa näitä esityksiä ei pidä hyväksyä. Näitä ei myöskään missään tapauksessa voi säätää yksinkertaisessa järjestyksessä. Näissä on selvästi kysymys kajoamisesta toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan. Siitä on jo aikaisemmin otettu kantaa eduskunnassa, että indeksikorotukset ovat osa toimeentulon lakisääteistä perusturvaa. Nyt jos yritetään sellaista tempua, että sanottaisiin, että ne ovatkin niin vähäiset, että ne voitaisiin leikata, mielestäni tämä on täysin mahdoton tulkinta, jos perustuslakivaliokunta tällaiseen päätyy.

Viime vuonnahan hallitus ei ollenkaan rojenut loppujen lopuksi tuoda eläkkeiden indeksikorotusten leikkausesityksiä eduskuntaan, koska se totesi jo kättelyssä, että ei kannata, vaan oppositiolla on lepäämäänjättämismahdollisuus.

Tänä vuonna hallitus aikoo leikata indeksikorotukset ja sen lisäksi periä eläkeläisiltä ei vain 3 prosenttia ylimääräistä kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksua vaan korottaa sitä sairausvakuutusmaksun osalta vielä pennillä eli yhteensä 4 penniä suurempia sotumaksuja. Viime vuonna päätöksillä, jotka koskivat tätä vuotta, hallitus

nimenomaan toi sairausvakuutus- ja kansaneläkemaksun korotukset eläkeläisille juuri sen takia, että se tiesi, että indeksikorotuksia ei voida leikata, vaan oppositiolla on mahdollisuus jättää ne lepäämään. Nyt ensi vuotta koskien hallitus esittää, että sekä maksujen korotukset että indeksikorotusten leikkaukset toteutetaan, molemmat. Ne heikentävät eläkeläisten toimeentulon lakisääteistä perusturvaa vuorenvarmasti kokonaisuutena, ja nimenomaan veroesitykset pitää myös tässä samassa yhteydessä selvittää. En voi ymmärtää, että hallitus voi pienituloisia ihmisiä tällä tavalla rangaista, nimenomaan vielä niitä, jotka sairastavat paljon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

18) Hallituksen esitys n:o 248 laiksi kansaneläkeläisissä säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1994

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan:

19) Hallituksen esitys n:o 249 laeiksi työntekijäin eläkelain 12 §:n ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n muuttamisesta

20) Hallituksen esitys n:o 250 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. O. Oja: Arvoisa puhemies! Sairausvakuutuslain muutos, joka nyt on kyseessä, kuten

myös seuraava asia, on osoitus siitä tilkkutäkkinäisestä muutostyöstä, mitä tämä hallitus harjoittaa, leikkaa jatkuvasti ja sekoittaa järjestelmiä tuomalla uusia ja uusia leikkausesityksiä. Tässä laissa on kyse siitä, että lääkekorvausjärjestelmässä korvausprosentteja ollaan jälleen kerran muuttamassa. Ehkä on hyvä tässäkin yhteydessä taas kerrata, mitä muutaman viime vuoden aikana on tapahtunut.

Vuoden 92 alussahan lääkekulujen verovähennysoikeus poistettiin kansalaisilta. Se luvattiin hyvittää tuomalla myös aikuiset järjestelmällisen hammashuollon osalta sairausvakuutusjärjestelmän piiriin. Sen lain toteutumista on puolestaan lykätty ja lykätty ja nyt on olemassa valiokunnassa käsittelyssä esitys siitä, että koko laki kumotaisiin. Näin olisi tapahtunut varsin suuri huijaus, ja nyt ollaan taas kerran myös lääkekulujen osalta tekemässä leikkauksia.

Vuoden 92 alustahan peruskorvattavien lääkkeiden omavastuuosuutta muutettiin siten, että omavastuuosuus nousi 35 markasta 45 markkaan ja vastaavasti korvausprosentteja alennettiin siten, että 90 prosentin korvausluokka alennettiin 80 prosenttiin. Myös vuoden 92 alusta vuotuista omavastuuosuutta lääkekuiluista alennettiin 3 051 markasta 2 500 markkaan eli tässä tapahtui pieni parannus, mutta kuinkas ollaan, tämäkin muutos oli vain tilapäinen, koska tämän vuoden alusta jälleen kerran omavastuuosuus nostettiin 3 100 markan tasolle takaisin tai hieman yli siitä, mitä se oli ollut vuonna 91, mutta kuitenkin siis tilapäinen hyvitys annettiin, joka taas sitten peruttiin. Näin ollen tämä hallitus soutaa ja huopaa edestakaisin, antaa ensin yhdellä kädellä vähäsen mutta ottaa hyvin nopeasti toisella kädellä ja vähän enemmän vielä mielellään pois.

Lääkkeiden korvausprosenttimuutokset eivät siis loppuneet vuoden 92 alussa toteutettuihin, vaan vuoden 92 syyskuun alusta väliaikaisella lailla korvausprosenttia pudotettiin 50 prosentista 40 prosenttiin ja siinä yhteydessä käsikauppalääkkeet otettiin kokonaan korvausten piiristä erään poikkeuksen, jotka sosiaali- ja terveysministeriö erikseen määrittelee.

Arvoisa puhemies! Nyt ollaan siis tekemässä jälleen muutoksia eli nykyinen 80 prosentin korvaustaso ollaan tiputtamassa 75:een ja nykyinen 40 prosentin taso nostetaan nyt 50:een ilmeisesti väliaikaisesti tai tilapäisesti, kunnes taas kohta niitä heikennetään. Vastaavasti 100:n ja 75 prosentin korvausryhmille ehdotetaan omavastuuosuutta korotettavaksi ostokertaa kohti siten,

että esimerkiksi 50 prosentin korvausryhmässä se nousisi 45 markkaan ostokertaa kohti.

Arvoisa puhemies! Olen aivan varma, että jo pelkästään nämä luetteleman muutokset aiheuttavat sen, että kansalaisilla ei kyllä ole minkäänlaista tietoa siitä, mikä on hallituksen terveystalouden linja sairausvakuutuksen osalta siltä osin kuin se koskee esimerkiksi lääkkeiden korvaavuutta. Edestakaisin sahataan näissä numeroissa, muutellaan, muutellaan ja tietenkin siinä samalla myös säästetään. Säästäminenhän tässä on jälleen kerran keskeistä eli tuntuu, että prosentteja heitellään silmänlumeeksi ja saadaan muutaakin asiaa, mutta todellisuudessaan tämäkin laki on säästölaki.

Vähin, mitä nyt olisi voinut odottaa, on se, että olisi pidetty edes nykyisellään nämä prosentit siinä mielessä, että odottelisimme sitä kokonaisuudesta, joka ennemmin tai myöhemmin joka tapauksessa tännekin on tulossa.

Lisäksi tässä sairausvakuutuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Kansaneläkelaitos voisi ilmoittaa korvaustoiminnassa esiintyneet lääkkeiden väärinkäyttötapaukset tietyin edellytyksin lääkäreille ja Terveystalouden oikeusturvakeskukselle. En tiedä, voi olla, että on olemassa tarvetta tämän tyyppiseen ilmoitukseen, mutta arvoisa puhemies, ihmettelen kyllä suuresti sitä, että toiseen mielestäni huomattavasti suurempaan epäkohtaan ei ole tulossa korjausta. Henkilöiden osalta, jotka sairastavat runsaasti, korvausjärjestelmään on varsinainen tilkkutäkki, koska heidän täytyy lippuja ja lappuja kerätä kaikesta huolimatta edelleen, ja kun on omavastuuosuus 3 100 markkaa kokonaisuudessaan ensi vuoden alussa täyttynyt, mikäli tämä menee läpi, niin sen ylittävältä osaltahan heille korvataan lääkekustannukset kokonaisuudessaan.

Minulla on eräs tuttava, joka sairastaa paljon, ja silloin kun ihminen sairastuu nopeasti ja vaikeasti ja tarvitsee apua ja hänen täytyy käydä apteekissa hakemassa lääkkeitä, niin ei kyllä ensimmäinen asia sairaalla ihmisellä ole huolehtia, että kuitit varmasti ovat tallessa. Jälkikäteen, jos kuitit eivät olekaan tallessa, on vaikea selvittää näitä asioita. Siitä huolimatta, että tiedot menevät myös Kansaneläkelaitokselle ja ne jäävät myös apteekkiin, josta kiistatta voidaan osoittaa, että kyseinen henkilö on saanut tietyt lääkkeet ja myös, mikä niiden lääkkeiden hinta on ollut ja minkä verran hän on saanut sairausvakuutuksesta korvausta ja mikä on jäänyt hänen omavastuuosuutekseen, Kansaneläkelaitos ei hyväksy näitä

omavastuuosuuteen mukaan, mikäli kuitteja ei ole esitettävissä.

Minusta tämä on aivan järjetöntä, kun voidaan aivan kiistatta osoittaa, että kyseinen henkilö on saanut lääkärin määräyksestä tietyt lääkkeet, hän on lunastanut nämä lääkkeet, niistä on maksettu edellytetyt summat ja on voitu todeta, että hänen lääkekustannuksensa ylittävät omavastuuosuuden. Siitä huolimatta Kansaneläkelaitos ei näitä hyväksy.

Arvoisa puhemies! Vähintä, mitä tämän lain osalta nyt valiokunnassa pitää saada aikaiseksi, on mielestäni se, että saadaan sellainen muutos, että tällaisia epäkohtia ei enää tulevaisuudessa voi olla, vaan kun kiistatta voidaan apteekista osoittaa, että henkilön sairauskulut ovat niin suuret, että omavastuuosuus on ylittynyt vuositasolla, niin hänen tulee korvaus myös itselleen saada.

Ed. Stenius - Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ed. Outi Ojala jo selvitti näitä epäkohtia, joita hallituksen esitykset, tämä ja myös seuraava sairausvakuutuslain muutosesitys, pitävät sisälleen. Hallitus on sentään kirjannut eduskunnan aikaisemmat kannanotot hallituksen esityksen n:o 250 perusteluihin. Eduskuntahan on kolme kertaa peräkkäin todennut, että sairausvakuutuksen korvaustasoa ei enää saa heikentää. Mutta sillä ei tunnu olevan minkäänlaista merkitystä, kun hallitus tekee omia ehdotuksiaan. Sairausvakuutusta heikennetään kerta toisensa jälkeen, ja nyt me käsittelemme esitystä, jossa erityisesti, hallituksen esityksessä n:o 250, heikennetään lääkekorvauksia.

Ilmaisiläkkeisiin on tulossa 35 markan omavastuuosuus, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että kun lääkkeet annetaan kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan, niin silloin se kustannus on 4 x 35 eli 140 markkaa vuodessa. Tämä on pienituloiselle eläkeläiselle ja työttömälle suuri raha.

Hallitus perustelee sitä, että näitä ilmaisiläkkeitä ja erityisesti tähän alempaan nykyisen 80 prosentin erityiskorvausryhmään kuuluvia korvauksia pitää alentaa, seuraavasti, kun ensin todetaan, että lääkkeillä on sentään hoidossa tärkeä merkitys: "Lääkkeiden tarvetta voidaan toisaalta vähentää monen kansantaudin hoidossa tehostamalla ei-lääkkeellistä, elämäntapojen muutoksiin perustuvaa hoitoa. Suhteellisen korkea erityiskorvattavien lääkkeiden korvausprosentti on omiaan ohjaamaan hoitoa korostetusti lääkeshoidon suuntaan silloinkin, kun muilla halvemmilla hoitokeinoilla päästäisiin samoihin tuloksiin."

Mielestäni nämä perustelut eivät ole oikeita. Totta kai ohjaamisella elämäntapojen muutokseen, esimerkiksi liikuntaan ja ruokavaliohoitoon, on suuri merkitys monen sairauden hoidossa, ja on kannatettavaa, että potilaita ohjataan tähän suuntaan. Mutta on täysin väärin sanoa, että tämä lääkkeiden korvausprosentti on omiaan ohjaamaan hoitoa vain lääkeshoidon suuntaan.

Eräs yleisimpiä kansantauteja on diabetes. 108 000 suomalaista saa korvausta näihin lääkkeisiin, ja nyt hallituksen tarkoitus on siis, että insuliini säilyisi ilmaisiläkkeenä mutta tulee 140 markan vuotuinen omavastuu. Mutta vaikka tästä esityksestä ei käy ilmi, niin tiedän, että valmistelussa on ollut ehdotus, että diabeteksen hoidossa käytetyt tabletit siirrettäisiin tähän uuteen, 75 prosentin korvausluokkaan. Siis korvausta edelleen alennetaan, ja myös tähän tulisi pohjalle vielä tämä omavastuuosuus. Se merkitsee huomattavaa korotusta tablettihoitoisen diabetetikon kustannuksiin vuodessa.

Ei tämä nyt varmasti ole se oikea tapa, jolla edistetään liikuntaa ja ruokavaliohoitoa. Hoidonohjaus terveyskeskuksissa on ensisijainen keino. Mutta mitä terveyskeskukset tekevät? Juuri nyt on vähennetty hoitajien hoidonopetusta, siis sitä, että he menisivät saamaan oppia diabeteskeskukseen, jotta he osaisivat hoitaa diabeetikopotilaita. Tämä on ensisijainen keino vähentää kustannuksia, mutta kunnat säästävät eivätkä lähetä hoitajia opetettavaksi.

Myös hoitovälineiden, siis kotiseurannan välineiden jakelussa on supistuksia. Sen vaikutus on paljon suurempi huonoon hoitotasapainoon kuin sillä, että joutuu maksamaan lääkkeitä omavastuuosuuden. Silloin kun Diabetestehtävän lääkärineuvosto tavallaan antoi myönteisen kannan siihen, että tabletit voitaisiin siirtää silloin 90-prosenttisesti korvattavaan korvausluokkaan, niin asiassa oli toinen puoli, jota edellytettiin eli se, että diabeetikot saisivat helpommin verenpaineaudin lääkkeet ilmaisiläkkeiksi. Mutta en jaksa uskoa, että hallituksen esitys nyt vie eteenpäin tätä vaatimusta. Tosin täällä sanotaan perusteluissa jossain kohtaa, että näin olisi mahdollista saada uusia lääkkeitä enää ei voi sanoa ilmaisiläkkeiden piiriin vaan paremmin korvattujen lääkkeiden piiriin. Kaiken kaikkiaan tavoitteena selvästi on saada huomattavat säästöt myöskin näillä muutoksilla, joita lääkeluetteloihin ollaan tekemässä siitä, mitkä lääkkeet mihinkin korvausluokkaan kuuluvat.

On valitettavaa, että puuttuu kokonaisnäkemyks siitä, millä tavalla eri sairauksien hoidossa

saataisiin paremmat tulokset. Diabetesliiton puheenjohtaja Tero Kangas väitteli kesällä ja vältöskirjassaan osoitti selvästi, että hoidonohjaukseen ja hoitovälineiden jakeluun kannattaa panostaa. Se on se tapa, millä saadaan säästöjä aikaan.

Mutta tähän suuntaan ei olla etenemässä, vaan päinvastoin, kuten jo totesin, näitä ollaan leikkaamassa ja sen lisäksi asettamassa potilaille uusia rasituksia. Todennäköistä on, että se johtaa siihen, että moni potilas ei sitten ollenkaan osta tabletteja, tasapaino huononee ja sairaukset vähänkin pidemmällä ajalla ovat todella kalliita. Keinomunuaishoito maksaa monta sataatuhatta markkaa vuodessa. Henkilö, jonka jalka on amputoitu, ei selviä ilman suuria yhteiskunnan tukia. Ne ollaan kyllä valmiit antamaan, mutta ei sitä, että tätä voitaisiin ehkäistä.

Samantapaisen perustellun puheenvuoron voisi käyttää sydänlääkkeiden, verenpainelääkkeiden ja monien muidenkin kansantautien hoitoon käytettyjen lääkkeiden osalta, mutta riittköön tämä yksi esimerkki tällä kertaa.

Se pieni parannus, minkä tämä esitys pitää sisällään, että peruskorvattavissa ryhmissä palataan 50 prosentin korvaukseen, on tietysti hyvä asia. Huononnustahan ei olisi tietysti koskaan saanut tehdä, koska tiedettiin jo silloin, että korvaukset jäävät niin pieniksi, ettei sillä ole enää mitään merkitystä. Kaiken kaikkiaan Suomi on maa, jossa on toiseksi huonoimmat korvaukset lääkkeistä. Kannattaa nimenomaan muistaa, että kun avohoitoa pyritään lisäämään, niin silloin nimenomaan lääkehoito on yksi keskeinen osa siinä, että avohoitoa voidaan toteuttaa. Pitäisi todella laskea kokonaiskustannukset ja myöskin määritellä potilaiden korvaukset kokonaiskustannusten perusteella, mutta tähän nyt vielä on kesken, joten siitä en lausu sen enempää.

Toivon, että voimme sallia, että tässä yhteydessä, kun meillä on toinen sairausvakuutuslain muutos käsittelyssä seuraavana asiana, niin saan muutaman sanan sanoa matkakustannuksista. Nyt niissä esitetään omavastuun korotusta 50 markkaan, eli edestakaisen matkan osalta omavastuu olisi 100 markkaa. Vuotuinen omavastuu ehdotetaan korotettavaksi 1 000 markkaan.

Muistaakseni silloin, kun budjetti tehtiin, sen perusteluissa sanottiin, että matkakorvausten omavastuuta nostetaan niin, että säästö on 27 miljoonaa markkaa. Tämä ei ole riittänyt, vaan hallitus arvioi, että nyt käsittelyssä oleva esitys säästäisi 45 miljoonaa markkaa matkakorvausten osalta. Tätäkään esitystä ei voi pitää oikeana.

Oikeana ei myöskään voi pitää sitä, että sairauspäivärahojen lapsikorotus poistettaisiin kokonaan ja näin 65 miljoonaa markkaa säästettäisiin. Vaikkakin sitä on maksettu vain suurituloisimmalle puolisolle, niin jos nyt sitten pidettäisiin oikeampana sitä, että sitä maksetaan pienituloisille, niin tähän voitaisiin siirtää, tehdä siinä tämä muutos eikä niin, että lopetetaan koko lapsikorotus.

Mielestäni sairausvakuutuksen lapsikorotus on myöskin sellainen asia, mistä pitäisi tutkia sääätämisyjärjestys. Hallitus nyt vain toteaa, että vähimmäispäivärahat ovat toimeentulon lakisääteisen perusturvan piirissä mutta eivät lapsikorotukset. Perustuslakivaliokunta aikoinaan kuitenkin loi linjaa, että yleensä toimeentulon lakisääteinen perusturva tarkoittaisi täyden kansaneläkkeen tasoa.

Mielestäni tämä asia pitäisi selvittää, ja sen vuoksi, arvoisa puhemies, tulen ehdottamaan asian käsittelyn yhteydessä, että myöskin hallituksen esitys n:o 251 lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan lausunnolle.

Ed. M ä k i p ä ä : Arvoisa puhemies! Edustajien Stenius-Kaukosen ja O. Ojalan näkemyksiin on helppo yhtyä. Me kaikki tiedämme, että taloudellinen tilanne, jossa kaikkea aina mitataan rahalla, on hirmuisen vaikea, mutta tuntuu kohtuuttomalta, on hallinnonala mikä tahansa, että kaikki leikkaukset kohdistuvat kipeimmin aina vähäväkiseen kansanosaan. Kun tiedetään esimerkiksi sosiaaliset asiat täällä, tiedetään, että väestön keski-ikä kasvaa, niin on ymmärrettävää, että myös lääkäriissäkäynnit tihtentyvät. Vanhusväestö on ennen kaikkea se ryhmä, joka joutuu lääkkeitä syömään ja lääkärinpalveluja käyttämään. Puuttumatta näihin epäkohtiin, kertaomavastuuksien nousemiseen, indeksitarkistuksista luopumisiin ym., totta kai nämä kohdistuvat siten, että meille tulee entistä selvemmin a- ja b-luokan kansalaiset.

Tuntuu aika järkyttävältä lukea hallituksen esitystä n:o 250, sen perusteluissa sanotaan esimerkiksi: "Kun lääkkeet ovat maksuttomia, niitä saatetaan hankkia tarpeettomasti." Myös edelleen sanotaan: "Osa lääkkeiden käytöstä on tarpeetonta ja myös väärinkäyttöä esiintyy." Onko potilaan syy, jos lääkäri määrää potilaalle tiettyä lääkettä enemmän tai vähemmän? Kyllä näiden perustelujen mukaan pitäisi lääkärit laittaa vastuuseen. Se ei ole tosiaan potilaan syy, jos hän menee apteekkiin ja joutuu roppakaupalla ostamaan lääkkeitä.

Yleisesti voisi sanoa, että Suomen hallitus kylä noudattaa tänä päivänä hyvin väärää sosiaalipolitiikkaa. Tästä on oikeudenmukaisuus hyvin kaukana.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

21) Hallituksen esitys n:o 251 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausuntonsa.

Ed. Laine: Rouva puhemies! Saatan arvioida, että puhemiesneuvoston käsitys siitä, ettei tarvitsisi pyytää perustuslakivaliokunnan lausuntoa, saattaa perustua siihen, että arvellaan sairauspäivärahan lapsikorotuksen saajien muulla tavoin saavan toimeentulonsa. Tämä ei ole kuitenkaan mikään kiistaton ja ehdottoman selvä asia. Tästä syystä kannatan ed. Stenius-Kaukonen äsken tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Lai-

neen kannattamana ehdottanut, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Puhemiesneuvoston ehdotus "jaa", ed. Stenius-Kaukonen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 48 jaa- ja 38 ei-ääntä; poissa 113. (Ään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt puhemiesneuvoston ehdotuksen.

Asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

22) Hallituksen esitys n:o 252 laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1994 perittävistä maksusta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17.17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen